MINISTERUL DE INTERNE
INSPECTORATUL JUDETEAN BISTRITA-NASAUD
- SECURITATE -

26

STRICT SECRET

00133/ 8.02.1973.

NOTA SINTEZA

Numitul HORVATH PAL,este născut la 15.03.1932,în Reşiţa,fiul lui PALL şi ILONA,de naţionalitate maghiară,cetăţenie română,are ca studii facultatea de filologie - secţia limba şi literatura maghiară,membru P.C.R.,director adjunct la Liceul " A.Mureşan " din Bistriţa,domiciliat în Bistriţa, Piaţa Centrală Nr.33,judeţul Bistriţa-Năsăud.Este căsătorit cu numita HORVATH PIROSKA,născută MARTON,la data de 2.03.1936, în Cireşoaia,fiica lui TOMA şi BERTA,de naţionalitate maghiară cetăţenie română,absolventă a facultăţii de chimie,profesoară de chimie la Liceul " A.Mureşan ",domiciliată în Bistriţa, Piaţa Centrală Nr.33.

Sus-numitul figurează în evidenţele noastre,fiind pus în dezbatere publică în cadrul corpului didactic din oraşul Bistriţa,pentru activitate şi manifestări naţionalist şovine maghiare.

Continuîndu-se supravegherea informativă a obiectivului,s-a stabilit că acesta n-a renunţat la ideile şi concepţiile sale naţionaliste,dar a devenit prudent şi rezervat, menţinîndu-se o perioadă de timp în expectativă,depunînd eforturi pentru a crea iluzia că şi-a schimbat atitudinea.

Prudent şi subtil încearcă şi în această perioadă să promoveze şi să dezvolte spiritul naţionalist maghiar atît în rîndul elevilor cît şi a cadrelor didactice.

Atitudinea sa,s-a schimbat,cu prilejul evenimentelor din august 1968,cînd VALENTIN RAUS şi un alt redactor al ziarului local " ECOUL " i-au solicitat să scrie un articol în care să-şi exprime deplina adeziune faţă de politica P.C.R. şi să asigure partidul de întregul său sprijin pentru realizarea sarcinilor trasate de C.C.al P.C.R.,HORVAT PAL,a refuzat motivîndu-şi astfel atitudinea:

./.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

27

" Eu n-am să scriu niciodată împotriva conştiinţei mele şi decît să scriu împotriva conştiinţei mele,mai bine îmi tai o mînă ".(Coşbuc Ioan din 10.09.196

Această atitudine şi-a manifestat-o şi faţă de profesorul NAGY KAROL,membru P.C.R.,afirmînd că:

" Am refuzat să dau o declaraţie de adeziune la politica P.C.R.,pentru că politica e o curvă,care azi se culcă cu unul,mîine cu altul şi că el s-a ars odată şi acum mai bine îşi taie o mînă decît să dea o asemenea declaraţie. (" Anca Vasile " 28.01.1969).

Cazul a fost semnalat Comitetului Judeţean P.C.R.,personal Tov.Prim-secretar,care a întreprins măsurile necesare.

Analizîndu-se la nivelul conducerii Inspectoratului informaţiile şi datele pe care le deţinem referitoare la numitul HORVATH PAL,s-a dispus deschiderea dosarului de urmărire informativă " KALMAN "ca urmare a necesităţii stabilirii:

- concepţiile şi preocupările politice actuale,
- prevenirea şi contracararea tuturor formelor şi metodelor folosite în desfăşurarea unor activităţi de natură naţionalist şovină maghiară,
- relaţiile stabilite de obiectiv,scopul şi natura acestora.

Sub permanenta supraveghere şi îndrumare a Tov. Inspector Sef şi a Direcţiei I-a - Serviciul VII.,s-a trecut la urmărirea sistematică şi organizată a obiectivului prin măsuri informative ofensive desfăşurate pe mai multe linii şi în mod combinativ.

Prin recrutarea şi dirijarea paralelă şi diversificată a informatorilor " H.-33 " şi " SCHMIDT ",ambii cu pregătire superioară şi cu bune calităţi şi posibilităţi informative s-a reuşit pătrunderea în intimitatea elementului urmărit şi stabilirea cu mai multă exactitate a ideilor şi concepţiilor sale duşmănoase,intenţiile şi preocupările sale ca prin mijloace şi metode subtile să le traducă în practică,creînd astfel premizele prevenirii şi contracarării lor eficiente şi în momentul oportun.

./.

28

S-a stabilit că în comentariile sale dezavuează democraţia socialistă din patria noastră,încercînd să demonstreze că drepturile şi libertăţile acordate naţionalităţilor conlocuitoare ar fi " formale ".

Conştient de natura şi implicaţiile atitudinii şi concepţiilor sale ostile,obiectivul încearcă în mod permanent să acrediteze ideea că autorităţile locale îl persecută, şi-l acuză de şovinism,interpretînd eronat fapte mărunte,nesemnificative ca fiind măsuri de " şicanare " împotriva sa. Această atitudine va creşte în amploare pe măsură ce elementul urmărit îşi va crea numeroase relaţii în rîndul unor personalităţi cultural-artistice de naţionalitate maghiară din ţara noastră.

Perfecţionîndu-şi formele şi metodele de activitate ostilă HORVATH PAL,polarizează în jurul său cadre didactice şi intelectuale de naţionalitate maghiară,cooptîndu-i într-un cerc teatral.Cei care au evitat să participe au fost consideraţi " renegaţi " şi " compromişi " sau folosind autoritatea sa de director adjunct pentru a face presiuni voalate asupra unor cadre didactice să participe la astfel de activităţi.

In cadrul activităţii instructiv-educative din şcoală,elementul urmărit se preocupă de a izola secţia maghiară şi a răspîndi unele idei şi concepţii naţionaliste,aspect prevenit cu eficienţă şi de conducerea liceului.

Perseverînd pe linia propagării unor idei şi concepţii naţionalist şovine sub acoperirea unor activităţi cultural-artistice,obiectivul pregăteşte şi pune în scenă piesa " Invăţătoarea " de BRODY SANDOR,scrisă în anul 1908 şi publicată în " Editura Tineretului " în 1968.

Direct şi indirect conţinutul piesei trezeşte în concepţia unor elemente idei naţionalist şovine maghiare, ideea supremaţiei spiritului naţionalist maghiar şi a religiei catolice,fiind sesizabile şi unele nuanţe iredentiste,în deosebi cînd piesa se prezintă în localităţi din Transilvania cu o populaţie maghiară numeroasă şi compactă,deşi lucrarea cu valoare literară intrisecă,constituie o realizare.

Prezentarea în premieră a piesei de teatru " Invăţătoarea ",a cauzat din partea unor intelectuali maghiari

./.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

29

cunoscuţi cu un bun nivel politic şi ideologic şi chiar din partea unora semnalaţi cu manifestări naţionaliste,o atmosferă de blamare la adresa lui HORVATH PAL,care în contrast cu indicaţiile elaborate de partidul şi statul nostru,a îndrăznit" să pună în scenă lucrări cu un asemenea conţinut.

Intenţiile şi preocupările ostile ale obiectivului au fost semnalate organelor P.C.R.,în timp util.

Cu prilejul spectacolelor organizate cu piesa de teatru " Invăţătoarea " pe teritoriul judeţului în unele comune şi sate cu populaţie maghiară,s-au organizat petreceri la care în mod obişnuit participa preotul şi cadrele didactice de naţionalitate maghiară din localitate,degenerînd uneori în manifestări cu un conţinut naţionalist maghiar.

In procesul de urmărire informativă a numitului SZILAGY ZOLTAN,profesor la Liceul " Andrei Mureşan ", despre care se deţineau informaţii din care rezultau că,acesta în cadrul orelor de istorie pe care le susţinea,inocula elevilor idei şi concepţii naţionaliste maghiare,s-a dispus verificarea şi aprofundarea lor prin mijloacele " TUDOR " ce s-au instalat sub o catedră care,ca urmare a unor necesităţi imprevizibile a fost deplasată.

Descoperindu-se aparatul de emisie,HORVATH PALL a manifestat un interes deosebit în stabilirea naturii acestuia,consultîndu-se în acest scop cu relaţia sa apropiată, prof.BENKO BELA,care era de specialitate.Ca urmare a comportamentului şi atitudinii sale în această împrejurare,stîrnind vîlvă şi comentarii defavorabile la adresa organelor de stat, pozînd în victimă a unor suspiciuni nejustificate din partea autorităţilor locale a extins şi amplificat în mod abil această stare de spirit în rîndul tuturor cadrelor didactice de la secţia maghiară.

Deşi organele noastre au lansat la timpul oportun legenda că acel aparat ar fi un seismograf al organelor A.L.A.,pentru a testa sensibilitatea şi rezistenţa imobilului liceului,obiectivul a depus toate eforturile pentru a înlătura această legendă şi de a crea o stare de spirit ostilă în cadrul şcolii.

Ca urmare a măsurilor de prevenire întreprinse de organele noastre,a fost suspendată prezentarea în

./.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

30

continuare a piesei de teatru " Invăţătoarea ".Obiectivul fiind determinat să se orienteze spre alte lucrări cu un conţinut acceptabil.

Au fost contracarate la timp unele manevre întreprinse de obiectiv pe linia izolării secţiei maghiare şi a transformării acesteia într-un domeniu exclusiv de activitat încercînd să angreneze în acest proces şi unele cadre didactice.

Recrutarea,instruirea şi dirijarea informatorului " POPESCU " de către Tov.Maior MINZAT,a constituit un mement important în aprofundarea cunoaşterii concepţiilor şi activităţilor ostile desfăşurate de obiectiv,a descifrării subtilităţilor tendinţelor naţionaliste din preocupările sale şi a relaţiilor pe care le întreţine.

Informator cu calităţi şi posibilităţi informative deosebite,verificat în munca informativă,a reuşit să dobîndească încrederea obiectivului,stabilind unele forme şi metode la care recurge obiectivul în activitatea sa dugmănoasă

" Incearcă să-i convingă de anarhia din ţară şi de felul de a fi al românilor,lipsiţi de caracter,slabi organizatori,leneşi.("POPESCU ",8. II.1971,al.2.).

" Modul în care trebuie însuflate ideile de mai sus cuprinde procedee foarte subtile,exploatarea tuturor situaţiilor prielnice.Acest lucru nu se poate face în mod direct,ci numai foarte încet,cu grijă,la adăpostul unui paravan".(POPESCU".8.II 1971 al.3.).

Element versat,cu experienţă în activitatea ostilă,de natură naţionalist şovină maghiară,obiectivul intuieşte pericolul la care este expus prin interzicerea piesei de teatru " Invăţătoarea " şi reacţionează rapid în direcţia prevenirii eventualelor neplăceri personale ca urmare a activităţii desfăşurate.

Astfel în data de 30.II.1971,în Nr.4o al ziarului " TANOGYI UXSAG " a apărut un interviu al profesorulu

./.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

31

HORVATH PIROSKA,semnat de ziarista CSIKE GABRIELA relaţie apropiată a soţilor HORVATH,care cunoaşte substraatul activi tăţii desfăşurată de aceştia şi deţine numeroase relaţii în rîndul personalităţilor de naţionalitate maghiară din ţara noastră.In conţinutul articolului HORVATH PIROSKA este prezentată ca un cadru didactic fruntaş,demn de urmat,care prin activi-tatea sa face totul pentru educaţia comunistă a elevilor. Articolul a fost strecurat în presă,fără a fi consultat în prealabil conducerea şcolii şi comitetul de partid pe şcoală

Situaţii similare,de creere a unei " aurec le protectoare " de militanţi comunişti desăvîrşiţi a soţilo HORVATH,prin articole elogioase strecurate în presă au mai fost semnalate şi ulterior,determinate de activitatea sus-ţinută de obiectiv de a influenţa relaţiile pe care le între ţine în acest sens.

Concomitent cu activitatea menţionată,prin relaţiile de care dispune în Bucureşti,BODOR PAL,MATHE Eva,re-dactori la emisiunea în limba maghiarăde la " Televiziunea română " obiectivul a determinat deplasarea unei echipe de la televiziune,pentru a efectua filmarea piesei de teatru " Invăţătoarea " în interpretarea colectivului teatral pe care-l conduce,pentru a o difuza în întreaga ţară.Sesizaţi din timp cu privire la intenţiile elementului urmărit,organe le noastre au dejucat planurile acestuia,cel în cauză fiind luat în derîdere de cei mobilizaţi în acest scop,dîndu-i-se să înţeleagă că în altă ocazie să nu mai conteze pe sprijinu lor.

Prin relaţiile de care dispune în Bucureşt MARKI ZOLTAN,scriitor şi activist la Casa de Creaţie Bucureş ti,CSIKE GABRIELA,GALFALVI ZOLTAN,vicepreşedinte al Consi-liului pentru cultură şi educaţie socialistă,sus-numitul a încercat să obţină promovarea sa în funcţie de inspector general în Ministerul Educaţiei şi Invăţămîntului sau în funcţia de director al Casei de cultură " PETOFI " din Bucureşti.S-a prevenit promovarea obiectivului într-o astfe de funcţie,excluzîndu-se posibilitatea ca acesta să-şi pună în aplicare intenţiile sale ostile la o scară mai largă,unde afirma că:

./.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

32

" Aici mă voi putea desfăşura.....Iţi dai seama,atîţia prieteni în cercurile sus puse,relaţii,legături,posibilităţi de a acţiona pentru maghiari...Ar fi un paradis"("H-33 - 10.07.1972 pag.2. al.2.).

Incitat de BODOR PAL şi GALFALVI SZOLD,obiectivul s-a deplasat la Bucureşti,solicitînd diferite audienţe pentru a " argumenta " justeţea atitudinii şi activităţii sale, angrenînd un număr însemnat de relaţii dintre diferite personalităţi cultural-artistice de naţionalitate maghiară din Bucureşti.Astfel prin numitul GALFALVI SZOLD şi CSIKE GABRIELA a aranjat o primire în audienţă la Tov.IANOS FAZEKAS,care n-a avut loc datorită unor cauze obiective,fiind primit în cele din urmă de Tov.VINZE IANOS de la C.C.,care era pregătit să-l aştepte pentru a-l primi în audienţă."După 3 ore de discuţii," afirmă obiectivul" i s-a dat dreptate "conchizînd că i s-a spus să-şi continue neabătut activitatea conform concepţiilor sale,aceasta ca urmare a prezentării voit eronate a situaţiei de către elementul urmărit.Cu această ocazie obiectivul a blamat în faţa Tov.VINZE IANOS activitatea politică desfăşurată de organele judeţene de partid,cazul său fiind un efect al acesteia,ca de altfel şi plecarea " în masă " a saşilor în R.F.G.

BODOR PAL,s-a angajat să obţină " ordin scris de la C.C." pentru a filma în întregime piesa de teatru " Învăţătoarea" în scopul difuzării ei la televiziune.

Revenind din Bucureşti,obiectivul continuă,cu mari eforturi activitatea iniţiată,intenţionînd ca prin relaţiile sale din Bucureşti să organizeze o anchetă" semi-oficială" care să constate " justeţea poziţiei sale".In timpul acestei anchete,membrii comisiei deşi prieteni apropiaţi ai obiectivului,vor simula că nu-l cunosc,vor evita să-l viziteze la domiciliu,pentru a fructifica cît mai bine rezultatul cercetărilor, fără a putea fi contestate.

Instalarea sursei " TUDOR " la domiciliul obiectivului ,lucrare efectuată în condiţii perfecte,a constituit o măsură care şi-a dovedit pe deplin oportunitatea,verificînd şi aprofundînd pe deplin informaţiile existente cu privire la acesta,oferind posibilitatea întreprinderii unor combinaţii informative utile.

./.

33

Astfel au fost verificaţi informatorii " POPESCU ","H-33 ",SCHMIDT ",stabilindu-se cu acest prilej,modul cum execută sarcinile trasate,posibilităţile informative de care dispun,efectuîndu-se modificările corespunzătoare în linia de conduită a acestora cît şi în tratarea lor individuală pe parcursul procesului instructiv-educativ.

In cooperare cu D.I.,Serviciul VII.şi Insp. Judeţean Cluj,au fost orientaţi a se deplasa în oraşul Bistriţa, elemente suspecte ce fac parte din anturajul obiectivului,stabilindu-se cu certitudine concepţiile şi preocupările lor naţionaliste,direcţiile în care preconizează să-şi desfăşoare în continuare activitatea,creîndu-se premizele necesare prevenirii şi contracarării lor.

S-au obţinut astfel informaţii verificate cu privire la concepţiile şi orientările duşmănoase ale numitului KANNYADI SANDOR ,preot în oraşul Cluj,un"mentor spiritual al intelectualităţii maghiare din oraşul Cluj;

IUHAS ZOLTAN redactor,şef la ziarul " Elöre " care intenţionează în mod subtil să strecoare în presă articole prin care să susţină concepţiile şi activitatea desfăşurată de HORVATH PAL.

Sînt în curs de executare combinaţii similare.

Nu s-a executat infiltrarea informatorului " H-13 " pe lîngă obiectiv întrucît acesta a fost încorporat în armată,această măsură fiind realizată prin infiltrarea informatorului " FLORIN " informator cu bune calităţi informative şi cu reale posibilităţi de a-şi crea şi dezvolta relaţii apropiate cu elemente ce fac obiectul acţiunii " SNAGOV ",printre care şi obiectivul " KALAMAN ".

S-a iniţiat şi se execută sub controlul sursei " TUDOR " o combinaţie de influenţare pozitivă a obiectivului, prin intermediul numitului POTRIK ADALBERT,inspector şcolar,preşedinte al organizaţiei oamenilor muncii de naţionalitate maghiară.

Rezultatele obţinute pînă în prezent sînt cele scontate şi confirmă oportunitatea momentului ales pentru a realiza această măsură,întrucît elementul urmărit este profund afectat şi dezorientat de măsurile sistematice de prevenire şi contracarare a tuturor intenţiilor sale de a desfăşura activitate de natură ostilă.

C.N.S.A.S.
DIRECŢIA ARHIVĂ CENTRALĂ

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

34

Continuînd activitatea tatrală în cadrul Casei de Cultură Bistriţa,obiectivul preconizează iniţial punerea în scenă a unei piese cu un substrat ostil,dar în cele din urmă datorită măsurii de influienţare pozitivă se orien tează asupra piesei de teatru "Casatorie din interes",come die în care tendinţele sale de a strecura unele idei naţio naliste sînt extrem de reduse.

Elementul urmărit dovedeşte mult interes în con- tinuare în apropierea şi influienţarea unor ziarişti de na ţionalitate maghiară,pentru a scrie articole elogioase la adresa soţilor HORVATH şi a relaţiilor sale,concludente fiind în ultima perioadă cazurile ziariştilor TUHAZ ZOLTAN şi SZEPETHY LIDIA din Tg.Mureş.

Impreună cu mai mulţi intelectuali din oraşul Bis triţa obiectuvul ne este semnalat că efectuează deplasări în satul Cireşoaia,despre care acesta afirma că este un "puternic centru al maghiarilor din judeţ",avînd motivarea formală cavizionează unele meciuri de fotbal transmise la televizor din R.P.U.

Spectacolul "Imi aleg un turn",piesă de teatru pr zentată de Teatrul Naţional din Cluj,a constituit un pri- lej de reflecţii naţionalist iredentiste,pe care şi le-a exteriorizat pe larg în cadrul cercului său de relaţii din oraşul Bistriţa.

Adept al concepţiilor iredentiste maghiare,pe ca- re încearcă să le insufle şi elementelor mai tinere care fac parte din cercul lui de relaţii apropiate,utilizînd met toda convorbirilor particulare cu un număr restrîns de per soane,acordă o atenţie deosebită preoţilor şi intelectuali lor maghiari în"întărirea unităţii maghiarilor",prin exclu derea în totalitate a căsătoriilor mixte,apreciind că aces ta este singurul mod la ora actuală de a realiza ceva în defavoarea"barbarilor"(românilor)".

Relaţiile obiectivului,scriitorii KANYADI SANDOR, DOMOKOS GEZA şi FARCAS ARPAD,care sînt în vizită la emigra ţia maghiară din S.U.A.,i-au expediat susnumitului o vede- re cu un conţinut ironic la adresa ţării noastre.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

35

Prin luarea de cuvînt de la Consfătuirea cadrelor didactice din 10 septembrie 1973,care a avut loc la Casa de cultură Bistriţa,a atacat în mod deschis Inspectoratul şcolar judeţean pentru faptul că nu se preocupă de problemele specifice secţiei maghiare din cadrul Lic."A.Mureşanu",elevii fiind suprasolicitaţi,după opinia susnumitului,continuînd că:Insp. şcolar"ascunde",circumscripţiile şcolare,afectînd libera alegere a părinţilor cu privire la şcoala pe care o frecventează copiii lor.In acest mod părinţii"sînt purtaţi inutil pe drumuri".

Deşi sus-numitul este conştient de imposibilitatea creerii unei noi clase a-V-a de limbe maghiară la Lic."A.Mureşanu"-în dauna clasei similare din com.Teaca,mai multe zile în şir incita părinţii elevilor în cauză din satele Tonciu şi Jeicapentru a face front comun şi a impuneîncrierea copiilor lor la Lic."A.Mureşanu".

Utilizînd lozinca"ori sîntem toţi unul,ori nu sîntem nici unul nimic ! "(Vagy egyek vagyunk,vagy nem vagyunk senkik !)",HORVATH PAL a creat părinţilor impresia că organele locale de stat le cauzează intenţionat această"nedreptate" întrucît sînt de naţionalitate maghiară,iar faţă de cadrele didactice ale secţiei maghiare din cadrul Lic."A.Mureşanu",apreciază situaţia creată ca un afront adus întregii secţii maghiare ca un atac la adresa maghiarilor în general.

Incitaţi părinţii elevilor i-au promis susnumitului că vor refuza să-şi înscrie copii la şcoală dacă situaţia nu se va rezola aşa cum preconizează prof.HORVATH PAL,care în acest moment i-a îndemnat să fie"şi mai uniţi"în continuare.

SZILAGY ZOLTAN,urmărit prin d.u.i.,cunoscut cu manifestări şi preocupări ostile frecvente,relaţie apropiată a obiectivului,opiniază:

"Nici HORVATH nu dorea să fie clase paralele.Cu toba nu prinzi vrăbii."

"A făcut gălăgie astfel ca problema să nu fie acceptată de la bun început,iar el să apară în dauna lui PORTIK, apărătorul intereselor populaţiei maghiare."

După reîntoarcerea din vacanţa de vară obiectivul şi-a manifestat intenţia de a atrage noi memebri în echipa de teatru,făcînd apel în acest sens la persoanele din reţeaua noastră informativă,care în mod diferenţiat au fost instruite să nu execute această sarcină.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

36

Acută în 1972,problema plecării obiectivului din oraşul Bistriţa se menţine în actualitate.Deşi i s-au oferit unele posturi acceptabile în oraşul Sf.Gheorghe,obiectivul doreşte să se stabilească în Bucureşti,apelînd în acest sens la relaţia sa apropiată BODOR PAL,care i-a făcut promisiuni în acest sens.

Un aspect interesant relevat cu privire la activitatea desfăşurată de obiectiv în trecut se referă la faptul că unele persoane din oraşul Bistriţa,cunoscute cu unele concepţii ostile naţionaliste maghiare,îl consideră"trădător",fiind considerat ca unul care a contribuit din plin la condamnarea numitului SCHULLER ZSOLT pentru activitate naţionalistă.

Prin infiltrarea inf."DORU" pe lîngă obiectiv,acesta a fost atras într-o combinaţie de atragere în ţară a unui pictor renumit de naţionalitate maghiară.

Semnificativ privind relaţiile pe care obiectivul le întreţine cu unele elemente din [redacted] R.P.U.,este faptul că printre cursanţii de la secţia maghiară a Lic."A.Mureşanu" a răspîndit spre completare unele formulare primite din R.P.U.,de la Org.de difuzare a cărţii şi a menţiona genurile de cărţi care îi interesează.

In cadrul relaţiilor pe care le întreţine în oraşul Bistriţa,îndeosebi cu elementele care fac parte din echipa de teatru,îşi manifestă dezacordul faţă de linia politică promovată de partidul şi statul nostru atît pe plan intern cît şi extern,preslăvind modul de viaţă occidental.

Intr-o altă ocazie,în prezenţa unor profesori de la secţia maghiară a Lic."A.M.",obiectivul după ce le-a imputat faptul că citesc prea puţin în lb.maghiară,acesta i-a atras atenţia numitului SZILAGY ZOLTAN,urmărit prin d.u.i.ca să uzeze de mijloace mai subtile în propagarea ideilor şi concepţiilor naţionaliste,imputîndu-i lipsa de orientare,cînd cu prilejul unei inspecţii a permis unei eleve să susţină ideea:" contrarevoluţia din Ungaria a fost o mişcare social-populară care a contravenit intereselor naţiunii",promiţîndu-i în continuare sprijin.Acest aspect se verifică prin inf."H-33","Schmidt".

Semnificativ,privind concepţiile pe care soţia obiectivului le nutreşte faţă de patria noastră este faptul că cu prilejul unei vizite pe care inf."DORU" a efectuat-o în domiciliul urmăritului aceasta a refuzat să dechidă aparatul t.v.pe motiv că pe generic ul emisiunii figura cîntecul "Tara mea".

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

37

Obiectivul este în continuare foarte suspicios,utilizînd diferite mijloace de a crea suspiciuni în rîndul relaţiilor sale ,mai ales printre membrii echipei de teatru ridicînd diferite semne de întrebare asupra unor membrii,prin discuţii individuale cu aceştia,pentru a se verifica reciproc In imobilul liceului soţia obiectivului este semnalată că a dat dispoziţii unor elevi să caute microfoane în clasa II-B.

Atent şi eficace,obiectivul a exploatat lipsa de operativitate a conducerii liceului şi a unor cadre didactice în mobilizarea elevilor şi a organizat separat excursiile de documentare şcolară.

In perioada 22-23.02.1974 ziaristul-scriitor BEKE GYORGY de la ziarul "ELORE",e efectuat o deplasare pe raza judeţului nostru,respectiv în oraşul Bistriţa şi com.Nimigea de Jos.Considerat oaspetele obiectivului,acesta a fost supus unor"discuţii tari",a căror obiectiv central l-a constituit piesa de teatru "Invăţătoarea".Din relatările ulterioare ale obiectivului rezultă că acesta a adoptat o atitudine de acuzare,relatînd cu lux de amănunte,pe baza unor notaţii personale,aşanumitele necazuri personale care i-au fost cauzate cu prilejul reprezentaţiilor efectuate cu piesa de teatru"Invăţătoarea",incitîndu-l"pe ziarist în sens ostil.

BEKE GYORGY i-a promis elementului urmărit că va scrie un articol de "bubuie" pentru revista "HET",întrucît acolo obişnuieşte să-şi trimită articolele mai tari.Au fost întreprinse măsuri de prevenire.

Sesizabilă şi anterior, este tendinţa actuală a obiectivului de a invita cît mai multe ansambluri folclorice sau de altă natură, maghiare, care prin conţinutul şi interpretarea programului prezentat să susţină sau să propage idei, tendinţe, naţionaliste maghiare.

In acest scop utilizează relaţiile pe care le întreţine cu elemente cu concepţii similare. Astfel numitul KIS SANDOR, invitat la 16.03.1974 cu Ansamblul folcloric al Filarmonicii din Tg.Mureş atrage atenţia că deşi există unele numere în lb.română "Cojiţi mărul şi mîncaţi numai ce e bun, aşa să priviţi spectacolul". Afirmaţie similară face şi obiectivul: "Spectacolul e mixt, însă să alegeţi ceea ce consideraţi că este valoros; continuînd că: "este o lipsă de cultură a crede, că, cu cît creşte numărul pieselor în lb.română într-un program, cu atît creşte conţinutul său revoluţionar".

Şi-a manifestat regretul că în cadrul specta-

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

38

colului prezentat nu a putut apărea un număr în care costumaţia dansatorilor, reprezentat tricolorul maghiar, motivînd că aceasta se datoreşte conducerii de partid din Tg.Mureş care a interzis prezentarea sa în continuare.

Comentînd vizita efectuată în R.P.U. obiectivul consideră că în ţara noastră există un regim de "abator", care împiedică afirmarea personalităţii umane.

5.Sept.1974

Activitatea obiectivului de la efectuarea ultimei analize pînă în prezent nu a mai avut aceiaşi intensitate ca în perioada precedentă datorită faptului că acesta a fost bolnav destul de grav, a fost internat în spital sau plecat la tratament în diverse localităţi din ţară.

La fel, în acest timp activitatea echipei de teatru condusă de obiectiv a stagnat, ceea ce a dus la faptul că membrii ei să nu se mai întîlnească. Un alt motiv a fost acela că a bună parte din membrii fiind cadre didactice în timpul vacanţei de vară au fost plecaţi în concedii sau ocupaţi cu alte activităţi.

Totuşi din lucrarea informativă a celui în cauză a apărut mai clară tendinţa sa de a contacta unii cetăţeni străini. In acest sens se inscrie invitaţia făcută de a-l vizita cetăţeanul israelian SZOREMI-fratele lui SZOREMI NICOLAE-element apropiat de obiectiv, membru component al echipei de teatru. Nu se cunosc discuţiile purtate ~~cu această ocazie~~ şi natura legăturilor însă acest lucru este posibil a fi rezolvat în viitorul apropiat.

De asemenea obiectivul a fost semnalat că a luat legătura într-un mod destul de suspect cu cetăţeanul vest german REITER ERICH, fost cetăţean român, emigrat în R.F.G. În ultimii ani ceea ce dă de bănuit este nu numai modul cum aceştia au luat legătura dar şi faptul că aceştia au convieţuit în oraşul Bistriţa mulţi ani şi nu au avut nici un fel de relaţii, nici măcar de salut.

In ceea ce priveşte contactul cu pictorul francez ZOLTAN DE DENY nu s-a realizat deoarece acesta nu a mai venit în oraşul Bistriţa.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

39 11.06.1975

Așa după cum rezultă și din analiza anterioară obiectivul, datorită unor măsuri luate în cadrul secției maghiare a liceului Andrei Mureșanu nu duce o activitate naționalistă fățișă. Acest gen de activitate este totuși dusă, însă încadrați într-o serie de forme legale, care privite superficial nu lasă să se întrevadă intenția obiectivului.

In scopul de a menține o unitate a maghiarilor din orașul Bistrița cît și a celor din județ, respectiv a comunelor și satelor cu populație maghiară, în luna martie a.c. obiectivul a început din nou punerea în scenă a unor piese, să atragă un număr mai mare de maghiari și în mod deosebit tineri la activități culturale artistice.

Astfel în luna martie, cu ocazia reînceperii activității culturale artistice s-a observat o mare afluență de tineri, necunoscuți pînă în prezent cu asemenea preocupări, care au fost atrași atît de obiectiv cît și de soția sa. Acești tineri provin în mare majoritate din mediul rural, din comunele sau satele cu pondere maghiară, unde cel în cauză și soția sa au influiențe.

Avînd în vedere posibilitățile acestui elemnt de a influiența în mod negativ pe acești tineri, în afară de cei trei informatori care erau dirijați, au mai fost infiltrați încă care au dat randament încă de la început.

Deasemenea în activitatea obiectivului pe linie școlară se observă tendința de a separa secția maghiară de secția română sustrăgînd elevii maghiari de la unele activități ce ar trebui făcute în comun, se preocupă de procurarea în permanență de literatură și presă exclusiv în limba maghiară pentru a determina elevii să citească totul numai în această limbă. In calitatea sa de Dr. Adj. a liceului nu se interesează de alte probleme decît de acelea de "a apăra" secția maghiară de a forma "un stat în stat" în cadrul liceului. Dealtfel are o atitudine pasivă față de tot ceea ce se petrece în liceu și nu are tengență cu secția maghiară. In situația că apar unele probleme mai deosebite și trebuiec luate măsuri în cadrul acestei secții, sau orice aspect ce nu-i convine, face afirmații de natura că "maghiarii sînt lipsiți de drepturi, că sînt împiedicați de a se maifesta în limba maternă", considerînd, în general, că această secție este lipsită de posibilitățile de afirmare și că activitatea acesteia este sabotată.

In indiferent ce situație ar fi, care nu-i convine, consideră că totul este făcut în mod intenționat cu scopul de a-i sabota activitatea și în general că populația de naționalitate maghiară să nu-și poată exercita drepturile constituționale, el considerîndu-se, fără nici un drept, un fel de reprezentat al populației maghiare de pe raza județului.

Continuă de ași forma și permanetiza noi relații du elemente de naționalitate maghiară din alte localități din țară, în mod deosebit cu persoane din rîndul scriitorilor, ziariștilor, artiștilor sau cu funcții de conducere pe linie de partid și de stat, aceasta cu scopul de a părea un om cu relații, cu influiențe.

Din informațiile obținute în procesul urmăririi informative, într-un cadrul restrîns, obiectivul în mai multe rînduri și-a dezvăluit concepțiile sale naționalist șovine, însă nu face același lucru într-un cadru mai larg care să ne permită documentarea și luarea unor măsuri.

Se mai observă la obiectiv și tendința de a face cunoștință și în acelaș timp de a-și apropia unele elemente venite ulterior în orașul Bistrița cum ar fi medicii, ingineri. In această elocvent este intenția sa de a și-l apropia de doctorul BOKOR ZOLTAN, urmărit prin D.U.I. pentru manifestări naționalist-șovine,

- . -

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

[redacted] informator şi alţii. Aceste încercări de a-şi crea relaţii cu intelectuali face parte tot din arsenalul său de activităţi, cu scopul de a menţine o activitate a maghiarilor din Bistriţa.

Din ultimele informaţii furnizate de inf. "Popescu" se desprinde faptul că obiectivul, datorită faptului că în urmă cu 13-14 ani a fost mator acuzator în procesul intentat lui SCHULLER EUGEN, în prezent domiciliat în oraşul Tg. Mureş, condamnat pentru activităţi împotriva securităţii statului, este considerat de acesta ca un trădător al naţiunii maghiare şi colaborator al organelor de securitate.

Având în vedere acest fapt viitoarele măsuri de compromitere ale acestuia, se vor axa pe acest aspect în scopul de a diminua influienţa pe care acesta o exercită în rîndul populaţiei de naţionalitate maghiară .

In acelaş timp este de remarcat faptul că în rîndul secuilor din oraşul Bistriţa este privit tot ca un "trădător" şi vom avea în vedere ca în viitor să amplificăm aceste aspecte şi să determinăm atît anturajul său cît şi alte elemente de naţionalitate maghiară să-l îndepărteze, mizînd pe scăderea influienţei lui în rîndul acestora.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

40

Data: 24.01.1976

Din informaţiile obţinute despre elementul "KALMAN", lucrat prin D.U.I. pentru preocupări şi atitudini naţionaliste, rezultă că acesta , în ultimul timp, deşi nu a renunţat la concepţiile sale ostile nu le mai exteriorizează în mod deschis şi cu aceeaşi intensitate aşa cum proceda în perioadele anterioare.

Cu toate că se constată o oarecare prudenţă din partea elementului, totuşi, în anumite împrejurări şi faţă de persoanele sale de încredere, are momente de sinceritate, situaţii cînd poartă unele discuţii care sînt susceptibile de interpretări naţionaliste.

Elementul şi-a intensificat preocupările sale pe linie cultural artistică. In calitatea sa de organizator şi regizor al echipei de teatru amator, în limba maghiară, de pe lîngă Casa de cultură a oraşului Bistriţa, a reuşit, datorită influenţei sale în rîndul populaţiei de naţionalitate maghiară, să atragă, în comparaţie cu perioadele anterioare, un număr mai mare de persoane la această activitate, îndeosebi tineri care nu au fost cunoscuţi cu asemenea preocupări. Cu acest colectiv a organizat mai multe deplasări în localităţile cu populaţie maghiară din judeţ pentru a juca piesele de teatru pe care le-au pregătit.

Pe lîngă aceste preocupări sus-numitul prevalîndu-se de calitatea sa de cadru didactic şi regizor al echipei de teatru a reuşit să determine atît pe membrii acestei echipe cît şi pe unii elevi ai liceului "A. Mureşanu", secţia cu limba de predare maghiară, să completeze un tip de cerere prin care au solicitat organelor competente crearea unui cerc în limba maghiară pe lîngă universitatea populară din cadrul Casei de cultură a oraşului Bistriţa.

Pentru a atrage cît mai mulţi aderenţi la acest cerc cu ocazia festivităţii de deschidere obiectivul a invitat pe numitul IAKABOS ODON, din Tg. Secuiesc, să prezinte o expunere referitoare la călătoria care a întreprins-o cu un an în urmă pe urmele maghiarilor pînă în India la mormîntul cărturarului maghiar KOROSI CSOMA SANDOR.

Deoarece din informaţiile ce le deţinem rezultă că obiectivul în cadrul acestor activităţi poartă unele discuţii tendenţioase, pe un fond naţionalist-şovin, prin care a creat o atmosferă necorespunzătoare în rîndul membrilor echipei de teatru se impune cu necesitate urgentarea şi adîncirea verificărilor informative pentru a stabili dacă elementul în cauză desfăşoară activitate ostilă, naţionalist iredentistă, sub acoperirea preocupărilor sale cultural artistice.

Atitudinea şi conduita elementului în cadrul unor activităţi de natura celor de mai sus lasă să se întrevadă şi să dea naştere la asemenea suspiciuni din partea organelor de securitate.

Spre exemplificare este faptul că elementul primind dispoziţii din partea organului de partid de a pregăti şi pune în scenă pe lîngă piesa "URI-MURI" (chef boieresc), de Moricz Szigmond, din literatura clasică maghiară şi două piese cu caracter patriotic, inspirate din activitatea şi politica P.C.R., scrise de autori maghiari din România, a comentat şi interpretat în mod necorespunzător această măsură, afirmînd faţă de membri echipei de teatru că: " aşa o linie roşie o să dea acestor piese încît să curgă roşeaţă din această linie".

./.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

41

Aspecte asemănătoare se desprind şi din relatările şi comentariile pe care le face faţă de noii membri ai echipei de teatru în legătură cu dispoziţiile ce le-a primit în urmă cu trei ani de a nu mai juca piesa "INVATATOAREA", a cărei conţinut este susceptibil de interpretări iredentist-naţionaliste dacă se joacă în localităţile din Transilvania.

Modul în care prezintă şi denaturează aceste măsuri se constată intenţia obiectivului de a determina pe colaboratori săi să-şi manifeste şi ei nemulţumirea în legătură cu dispoziţiile care s-au dat în cazul respectiv şi prin interpretarea celor întîmplate să-i convingă pe aceştia de "existenţa" unei lipse de drepturi şi libertăţi pentru populaţia de naţienalitate maghiară.

Tot în cadrul acestor discuţii obiectivul a răstălmăcit de aşa manieră dispoziţiile respective încît i-a convins pe cei de faţă că el constituie o "victimă" a unor "nedreptăţi" pe care le-ar suporta pe linia activităţii culturale şi şcolare.

In activitatea elementului pe linie şcolară se conetată unele preocupări şi atitudini care au ca rezultat izolarea secţiei maghiare de cea română. Astfel, cu toate că soţia sa a "monopolizat" activităţile culturale cu elevii secţiei maghiare, din cadrul liceului "A.Mureşanu",atunci cînd se fac propuneri ca acestea să se organizeze în comun cu secţia română, obiectivul, fără să-şi manifeste în mod deschis dezacordul faţă de asemenea intenţii, prin o serie de măsuri şi metode subtile împedică realizarea lor.

Tot în cadrul şcolii am mai stabilit că obiectivul speculează anumite nemulţumiri, nejustificate, ale unor cadre didactice în legătură cu poziţia "severă" a directorului Gălăţeanu pentru a poza în faţa acestora ca omul cel mai înţelegător şi receptiv la "necazurile" lor. Pentru a-şi întregi aceste"calităţi" obiectivul manifestă multă indulgenţă faţă de încălcările disciplinei şcolare.

In ultimul timp relaţiile dintre "KALMAN" şi elementele naţionalist-iredentiste "ISTVAN" şi "BAKO" sînt foarte strînse. Se obsearvă că numitul "KALMAN" , în calitatea sa de director adj., obişnuieşte să-l evidenţieze în mod frecvent pe elementul "BAKO" în faţa colegilor şi să-i elogieze "rezultatele deosebite"pe care acesta le obţine în activitatea profesională, deşi acest lucru nu corespunde realităţii.

Obiectivul continuă să întreţină şi să dezvolte relaţiile sale cu elemntele de naţionalitate maghiară din ţară, îndeosebi intelectuali, personalităţi de artă şi cultură, unii dintre aceştia fiind cunoscuţi cu preocupări şi activităţi iredentist-naţionaliste.

In viitor vom acorda o mai mare atenţie descifrării naturii preocupărilor sale pe linie cultural artistică şi clarificării conţinutului legăturilor sale cu elemente de vîrf ale activităţii iredentiste din ţară şi din străinătate.

Pentru clarificarea relaţiilor sale cu elementele duşmănoase de pe raza de competenţă ale altor inspectorate consider necesară deplasarea personală a ofiţerului la aceste unităţi în vedere întreprinderii unor măsuri comune de lucrare informativă a acestora.

OFITER OP. PRINCIPAL
Locot.maj.
MECHITI SIMION

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

Ca urmare a măsurilor intreprinse în urmărirea informativă a obiectivului "KALMAN", în conformitate cu indicaţiile şefului inspectoratului, de a se acţiona în direcţia înlăturării suspiciunilor elementului că ar fi în atenţia organelor de stat, se constată întradevăr o schimbare în comportamentul şi concepţiile celui în cauză.

Pentru realizarea acestui deziderat, în ultima perioadă de timp, reţeaua informativă a fost instruită şi dirijată de aşa manieră încît preocupările şi activitatea elementului să fie stabilite în mod indirect, de la persoanele care-i formează anturajul.

In felul acesta a rezultat că manifestările obiectivului nu mai au aceeaşi intensitate şi frecvenţă din perioadele anterioare.

De o deosebită utilitate pentru atingerea acestui scop s-a dovedit a fi măsura luată de organul de partid, la propunerea şefului inspectoratului, ca elementul să participe la lucrările Plenarei Com.Jud. PCR care a analizat activitatea de educaţie politică şi cultură socialistă. Faptul că i s-a dat posibilitatea să ia cuvîntul la lucrările acestei plenare, care l-a desemnat şi delegat la Congresul educaţiei politice şi culturii socialiste, i-a produs o vie satisfacţie, apreciind că:" acum mi-am schimbat multe din impresiile mele după ce am fost invitat la Comit.Jud.PCR, unde înainte eram chemat numai pentru spălături şi mare mi-a fost surpriza cînd în plus am fost numit şi delegat la congres". (sursa TO).

După întoarcerea sa de la Bucureşti, unde a participat la lucrările Cong. ed. politice şi culturii socialiste, a a purtat unele discuţii de natură să ne întregească imaginea sus amintită, făcînd comentarii favorabile şi realiste pe marginea hotărîrilor congresului. Astfel, elementul afirma în familie şi faţă de colegi că :" a tras multe învăţăminte şi trebuie ca în viitor să manifeste grijă şi atenţie sporită deoarece se pune o mare bază pe educaţia socialistă a maselor." (sursa TO şi inf.Niki

Cu o altă ocazie,discutînd tot despre acest congres şi-a reafirmat această poziţie, spunînd că:" eu nu doresc altceva decît ceea ce propagă ideile socialismului şi luptă pentru aşa ceva"(sursa TO).

Deoarece elementul a apreciat că misiunea ofiţerul de securitate care a însoţit delegaţii la congres era de a-l ur-

./.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

mări se impune ca pe viitor să evităm acțiunile și contactările obiectivului de natură a-i crea asemenea suspiciuni.

Cu toate aceste mici schimbări în bine a comportamentului obiectivului acesta nu a renunțat definitiv la unele concepții ostile însă exteriorizarea lor o face numai atunci cînd este antrenat în mod direct și provocator la discuții legate de problema națională. Astfel,cu ocazia unor discuții avute cu un grup de scriitori de origine maghiară din Cluj-Napoca, fiind întrebat în mod ostentativ despre situația echipelor de teatru și școlilor cu limba de predare maghiară din județul nostru, elementul a făcut unele afirmații necorespunzătoare, apreciind că numărul acestora ar fi în continuă scădere deoarece "ungurimea este în dispariție".(sursa TO).

Tonul folosit în aceste discuții cît și tematica abordată, coroborate cu alte afirmații ale elementului, cum ar fi"să intensificăm activitatea culturalăca să nu ne mănînce", evidențiază faptul că în conștiința sa mai dăinue ideia unei așa zise romanizări a maghiarilor din România. (TO și sursa "Popescu")

Elementul continuă să se folosească de relațiile sale în rîndul unor oameni de cultură și artă, de origine maghiară, pentru a-i influența în direcția evidențierii și elogierii activității sale cultural artistice, precum și în scopul creerii unei aureole asupra "personalității" sale. Astfel, înainte de a se deplasa la congres a invitat pe corespondentul ziarului "Elore", BOLONY ALEXANDRU și pe numita BISTRTZANU KLARA, crainică la emisiunea în limba maghiară de la radio Cluj-Napoca, pentru a-i populariza preocupările și activitățile sale pe linie culturală.

Cu această ocazie cei doi vizitatori au purtat cu soția obiectivului unele discuții necorespunzătoare, dușmănoase, în legătură cu orientările și indicațiile partidului nostru pe linia îmbunătățirii și ridicării pe o treaptă superioară a activității de educație politică și cultură socialistă. (sursaTO).

Trebuie remarcat faptul că obiectivul nu s-a antrenat în aceste comentarii dar nici n-a combătut manifestările susnumiților, atitudine explicabilă prin aceea că discuțiile respective s-au purtat imediat după numirea sa ca delegat la congres.

Avînd în vedere situația nouă apărută în conduita elementului consider ca pe viitor să se acționeze cu o mai mare operativitate și intensitate în direcția influențăraii sale pozitive în care scop se va completa planul de măsuni.

Of.op.principal
Lt.maj. [illegible]CHITI SIMION

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

ANEXA 4 - 15.XI.1976

43

N O T A

LA DCR

Din date certe, verificate, rezultă că profesorul HORVATH PAL, director adjunct la liceul "A.Mureşanu" din Bistriţa nu a renunţat în întregime la ideile şi concepţiile sale ostile politicii partidului şi statului român, pe care în diferite împrejurări le exteriorizează de pe poziţii naţionalist-şovine, întreţinînd prin aceasta o atmosferă şi stare de spirit nefavorabilă în rîndul persoanelor din anturajul său.

Astfel, de fiecare dată cînd apar în oraş anumiţi intelectuali, de naţionalitate maghiară, caută să-i atragă sub influenţa sa, cu care ocazie le vorbeşte despre preocupările şi activitatea sa pentru a menţine spiritul de "unitate" a maghiarilor, lăsînd să înţeleagă că el ar fi conducătorul spiritual al vieţii maghiarilor din oraş. Asemenea situaţie se întîmplă cu diferiţi ziarişti, reporteri şi scriitori care fără să ia legătura cu organele judeţene de partid se adresează direct acestuia solicitîndu-i diferite interviuri şi păreri despre aspecte ale activităţii culturale de pe raza judeţului.

Cu ocazia vizitelor pe care le primeşte la domiciliul său, se poartă anumite discuţii cu caracter ostil, atît de către profesorul Horvath Pal cît şi de interlocutorii săi.

Intr-o asemenea discuţie, referindu-se la impresiile relatate de către un vizitator despre exponatele muzeului orăşenesc Bistriţa, care după părerea vizitatorului ar fi numai din evul mediu, Horvath Pal a afirmat că "nu se găseşte nimic din perioada dacilor şi nimeni nu ştie despre prezenţa acestora pe meleagurile Bistriţei".

Poziţia sa naţionalistă se desprinde şi din afirmaţia făcută în legătură cu o vizită întreprinsă la Cluj-Napoca, unde din greşeală a ajuns în faţa statuii lui Mihai Viteazul, care i-a provocat o repulsie, "de-a dreptul venindu-i rău".

Atît în discuţiile care le poartă cu interlocutorii săi, cît şi în interviurile care le dă, prezintă o serie de date şi aspecte ireale în legătură cu situaţia populaţiei de na-

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

ționalitate maghiară din județul nostru, în sensul că aceasta ar fi pe cale de dispariție în unele localități, cum ar fi Rodna, Teaca și alte comune, iar numărul școlilor cu limbă de predare maghiară ar fi în continuă scădere, aceasta mergînd chipurile spre dispariție.

În mod nejustificat continuă să prezinte de aseamenea situația privind activitatea sa cultural artistică, încît lasă impresia interlocutorilor săi că ar întîmpina greutăți pe această linie, poziție total lipsită de temei față de atitudinea sa de a încerca să pună în scenă sau să organizeze astfel de programe care nu sînt în concordanță cu indicațiile și principiile actuale.

Aceasta rezultă și din faptul că fiind solicitat în cadrul acțiunilor "Cîntarea României" care urmează să se desfășoare pe raza județului, a încercat să influențeze pe membri echipei de teatru să pregătească o piesă scrisă de un autor din R.P.Ungară, care nu este adecvată acestui moment.

Menționăm că în urma antrenării sale de către Comitetul județean P.C.R.Bistrița-Năsăud, la unele acțiuni cu caracter obștesc și participarea sa directă la Congresul Educației Politice și Culturii Socialiste, au dus în ultima perioadă la anihilarea parțială a atitudinilor și acțiunilor sale necorespunzătoare, chiar dacă în anumite împrejurări se mai manifestă, însă dovedește mai mult realism în abordarea unor probleme și pe de altă parte mai multă prudență în exteriorizarea concepțiilor sale.

Avînd în vedere că prin antrenarea sa la unele activități cu caracter social-cultural s-au obținut unele rezultate pozitive în ceea ce privește anihilarea ideilor sale denaturate despre anumite probleme, considerăm oportună continuarea acestei metode în care sens facem următoarele propuneri:

- Tinînd seama de funcția sa în cadrul liceului "A.Mureșanu", considerăm utilă antrenarea celui în cauză la pregătirea și prezentarea elevilor, în limba maghiară, a unor materiale despre evenimentul sărbătorit la 1 decembrie, formarea statului național unitar român și evocarea centenarului războiului de independență, precum și organizarea altor activități legate de aceste momente din istoria patriei noastre.

%

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

44

- In cadrul acţiunii "Cîntarea României" la care participă şi echipa de teatru amator în limba maghiară, de pe lîngă Casa de cultură al oraşului Bistriţa, apreciem că Horvath Pal, în calitatea de organizator şi regizor al acestei formaţii artistice, ar putea să-şi aducă un aport pozitiv în direcţia evidenţierii importanţei acestei manifestaţii cultural artistice, prin prezentarea în cadrul programelor organizate de echipa de teatru a unor scurte expuneri din care să rezulte realizările comune ale oamenilor muncii, români, maghiari, germani şi i de alte naţionalităţi din ţara noastră, precum şi evocarea unor evenimente istorice legate de convieţuirea dintre poporul român şi naţionalităţile conlocuitoare, cu exemple concrete de pe raza judeţului Bistriţa-Năsăud.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

 data 6.I.1977

45

N O T A

LA P.C.R.

Raportăm că directorul adjunct al liceului "A.Mureşanu" din Bistriţa, HORVATH PALL, continuă să se menţină pe aceeaşi poziţie naţionalist-iredentistă. In perioada de la ultima noastră informare a avut, în cercul său intim de prieteni, o serie de manifestări deosebit de dușmănoase la adresa statului nostru.

Aceste manifestări vizează politica P.C.R. în problema naţională. Consideră că la noi în ţară s-ar duce o politică de desnaţionalizare a maghiarilor, respectiv de romanizare a acestor şi că R.S.R. deţine Transilvania fără nici un drept, aceasta fiind în fond un teritoriu maghiar.

In afirmaţiile sale se bazează pe o serie de materiale vechi, în special tratate de istorie a unor istorici maghiari, editate înainte de 1918 şi în perioada ocupaţiei hortiste a Transilvaniei.

De asemenea, în acelaşi anturaj denigrează politica externă a României considerîndu-o ca fiind fără o bază reală, în comparaţie cu cea a R.P.U. sprijinită de U.R.S.S. care se bucură de apreciere pe plan mondial.

Menţionăm că acesta caută să atragă în anturajul său o serie de intelectuali maghiari cărora să le inoculeze aceleaşi concepţii. In prezent în atenţia sa se află numita ZSEJKI ELISABETA, membră P.C.R., profesoară de limbă şi literatură maghiară la acelaşi liceu.

Susnumita este cunoscută cu o poziţie şi comportare corectă, cu o concepţie politică corespunzătoare, se bucură de stima şi respectul colegilor fapt ce face să fie bine apreciată de aceştia şi de aici intenţiile lui HORVATH PALL de a o atrage în anturajul său.

Pentru prevenirea unor activităţi cu caracter ostil din partea lui HORVATH PALL şi a influenţării pozitive a acestu

. / .

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

[redacted] sitor elemente din anturajul său vă rugăm să aprobați ca [redacted] ZENDEI ELISABETA, născută la 26.02.1936 în Malin, fiica lui Alexandru și Margareta, domiciliată în Bistrița, P-ța Decebal,Bl.J,Sc.B,Ap.) să primească sarcini [redacted] în sprijinul organele de securitate în acest scop.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

COMPLETARE LA NOTA 46

DATA: 11.05.1977

Prin măsurile combinative intreprinse pe linia contracarării intenţiilor obiectivului "KALMAN" de a desfăşura activitate naţionalist-şovină în cadrul procesului instructiv-educativ, l-am determinat pentru moment să-şi tempereze manifestările şi preocupările demonstrate în perioadele anterioare şi totodată să apară în faţa cadrelor şi elevilor de la liceul "A. Mureşanu", ca un cadru care respectă şi îşi însuşeşte politica partidului şi statului nostru.

In această direcţie sînt reprezentative expunerile prezentate de obiectiv, din însărdinarea organelor de partid, în faţa elevilor şi cadrelor didactice, în legătură cu participarea oamenilor muncii de naţionalitate maghiară alături de întregul popor la opera de construire a socialismului în ţara noastră, tematică a cărui conţinut s-a înscris pe linia documentelor de partid. De asemenea, în calitate de regizor al echipei de teatru amator în limba maghiară, a pregătit un program cu caracter patriotic pe care echipa l-a prezentat la faza interjudeţeană a concursului "Cîntarea României", obţinînd calificarea în etapa următoare.

Trebuie să precizăm că, deşi aceste activităţi au avut un efect pozitiv în direcţia educării patriotice a elevilor şi membrilor echipei de teatru, văzînd în element un cetăţean ataşat partidului şi statului nostru, totuşi, ele au fost realizate de obiectiv împotriva convingerilor sale, aspect rezultat atît din superficialitatea manifestată în pregătirea lor, cît şi din ieşirile avute faţă de inspectorul PORTIK, cînd le-a calificat drept o "dobitocie".

La fel, cu ocazia punerii în discuţie în consiliul de conducere a profesorului SZILAGY ZOLTAN pentru preocupările naţionalist-şovine ale acestuia din şcoală, obiectivul "KALMAN" a avut o atitudine necorespunzătoare faţă de tovarăşii care l-au tras la răspundere pe S.Z., în loc să-i condamne faptele celui în cauză i-a luat apărarea, încercînd să "falsifice" esenţa problemei.

Măsurile luate în mod indirect asupra sa şi a colegului său l-a determinat ca în ultimul timp , aproximativ de 2-3 luni , să manifeste o mai mare prudenţă în exteriorizarea concepţiilor sale, devenind în acelaşi timp foarte rezervat şi suspicios. In acest sens se obsearvă un interes din partea sa de a depista persoanele care au sesizat aspectele de la secţia cu lim-

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVA CENTRALĂ

ba de predare maghiară din cadrul liceului"A.Mureşanu". Pentru contracararea acţiunilor sale pe această linie vor fi luate măsuri de dezinformare.

Consider că măsurile întreprinse şi-au atins în parte scopul propus, respectiv i-au fost îngrădite unele posibilităţi de a-şi extinde activitatea şi concepţiile naţionalist-şovine. Prin măsurile care le vom mai întreprinde ne propunem ca să acţionăm mai ofensiv în direcţia determinării elementului de a renunţa la orice pîecte de activitate ostilă.

Cu dezinformare pe o anumită linie. Ders. are obligaţia cu propuneri concrete!
T = 30.05.77